

CLAUSTRE DE 6 JULIOL DE 2009**3r punt. RESPONSABILITAT SOCIAL DE LA UB****Respostes a les qüestions plantejades:**

- *Es pregunta, en primer lloc, per què cal fer una declaració de compromís social en el sentit d'anar a la cerca d'una millora constant de la Universitat en els camps econòmic, ambiental i social. Es demana que es posin exemples d'aquests «ítems». Es pregunta també si el professorat, a partir d'ara, haurà de dedicar part del temps, a més de a la docència i a la recerca, a la responsabilitat social, i si és així, com es tradueix exactament.*

La Universitat de Barcelona és una universitat compromesa des dels orígens i així ho ratifica en els Estatuts: «compromesa com a universitat pública al servei de la societat i del país». Així doncs, la **declaració de compromís social** és fer un pas més en el seu compromís. Es tracta de materialitzar-lo, de fer-lo extensiu a tota la comunitat universitària i apropar-lo al compromís de responsabilitat social.

L'Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP) en el *Llibre blanc de la Universitat a Catalunya* afirma que «al marge del debat sobre el paper que han de tenir les universitats en la societat i l'economia del coneixement, hi ha una altra missió primordial de les universitats: la responsabilitat social institucional». Entenem que la Universitat de Barcelona no pot quedar al marge de la responsabilitat social.

Per definició, la responsabilitat social es fonamenta en tres grans eixos d'actuació: l'**econòmic, el social i el mediambiental**. Aquests eixos abasten totes les polítiques que en matèria de responsabilitat social es porten a terme. En aquest punt, cal incidir en el fet que quan parlem de *responsabilitat social* estem anant més enllà del compliment de les obligacions jurídiques; és un pas endavant.

En l'**àmbit econòmic**, es tracta, per exemple, de ser transparents, de retre comptes i, alhora, establir mecanismes de control intern que ens permetin d'avaluar la gestió per aconseguir eficiència en la distribució dels recursos econòmics. Aquest rendiment de comptes, més enllà del que la legislació estableix, ha de ser el compromís d'informar de manera clara de la gestió de la Universitat de Barcelona i alhora el compromís de publicar anualment una memòria de gestió.

En l'**àmbit social**, les actuacions que es poden dur a terme en matèria de responsabilitat social són molt extenses. S'ha d'intentar fomentar la relació entre la Universitat i la societat en la qual el paper dinamitzador recau en la Universitat. Com a exemples, citarem els que proposa la Generalitat en aquest àmbit: potenciar la visibilització social dels resultats de la recerca, la divulgació científica i la promoció de la cultura des de la Universitat; activar les activitats de solidaritat i cooperació; potenciar i incrementar els programes de formació no reglada i els plans d'extensió universitària segons les demandes socials, o també incorporar estudiants procedents de sectors socials desfavorits.

Finalment, en l'**àmbit mediambiental**, les actuacions van lligades a la sostenibilitat, com ara promoure l'estalvi energètic, el reciclatge, etc.

La darrera qüestió planteja si «el professorat, a partir d'ara, haurà de dedicar part del seu temps, a més de a la docència i a la recerca, a la responsabilitat social». La resposta és no.

Tal com s'ha exposat en el Claustre, s'han destacat dins la definició de *responsabilitat social* les paraules *integració voluntària*. No podem considerar el compromís de responsabilitat social com una imposició externa. És un compromís que l'entitat ha d'assumir voluntàriament i amb vocació de continuïtat.

La transversalitat a què fèiem referència ens ha d'ajudar a entendre que el compromís social ha de ser present en tots els àmbits. Per entendre-ho d'una forma planera: l'estalvi d'aigua o el reciclatge correcte no ens ocupen gaire part del nostre temps. Per exemple, tampoc no implica cap increment del temps de dedicació la introducció de clàusules en els nostres plecs de contractació que potenciïn els valors vinculats a la cultura de la responsabilitat social. Són

nombroses les actuacions i els hàbits que, incorporats a la nostra activitat diària, contribueixen clarament a assolir una actitud cada cop més responsable socialment sense que això suposi cap tasca addicional. Es tracta de prendre consciència que amb petites accions contribuïm a aquest compromís social. Es pot anar de ben segur més enllà. Hi ha moltes idees que des de l'Oficina volem recollir i posar en marxa. Volem donar veu a tota la comunitat universitària i, de fet, tal com s'ha exposat, la Universitat de Barcelona està portant a terme moltes accions vinculades al compromís social i les volem recollir i mostrar a tota la comunitat universitària.

- *Es pregunta quin és el significat del terme accions de responsabilitat social, i es demana que quedi més ben definit, i especialment a quines accions es refereix. Es considera que és un document molt millorable si es vol referir a accions i actuacions concretes. D'altra banda, quan fa esment dels àmbits de responsabilitat social, es refereix a l'econòmic, social i ambiental, i es troba a faltar la dimensió cultural de la Universitat. Així mateix, es planteja què cal entendre per les organitzacions o unitats que aporten un valor afegit a la societat, i de quina mena de valor afegit s'està parlant. Es manifesta que sembla que el document expressi un sentit i unes intencions de l'equip de govern, però que no es concreten, i, per tant, es considera que no es pot subscriure aquesta proposta.*

En la presentació duta a terme en el Claustre, en parlar d'**accions de responsabilitat social** ens referim a totes les actuacions que la Universitat porta a terme i són susceptibles de ser considerades de responsabilitat social.

De fet es tracta d'accions que la Universitat ja està duent a terme, és a dir, assumir el compromís de responsabilitat social no és del tot nou per a la nostra Universitat. En aquest sentit el que es planteja en la presentació és mostrar que la Universitat en molts dels àmbits ja porta a terme accions de responsabilitat social, i es tracta, doncs, com a primer pas, d'agrupar aquestes accions i donar-les a conèixer.

Com s'ha pogut constatar en aquest claustre, no tothom coneix el que la Universitat fomenta. Així, actualment hi ha un Comissionat de Sostenibilitat, un Comissionat sobre envelliment, la Fundació Solidaritat; hi ha professors que fan pràctiques amb els alumnes amb grups socials desfavorits, etc. Es tracta de fomentar aquestes accions, recollir-les i donar-les a conèixer a tota la comunitat universitària.

El document facilitat és pròpiament un resum en format Power Point d'un document inicial més ampli i que complementava l'exposició que es va dur a terme. Tractava d'introduir el concepte de *responsabilitat social* i fer el primer pas: prendre el compromís social i simbolitzar-lo mitjançant un pronunciament del nostre màxim òrgan de representació. Aquest pronunciament és un aspecte purament formal i simbòlic. El que realment importa són les veritables accions.

La cultura, tal com es detalla en la resposta de la primera pregunta plantejada, forma part de l'eix «social».

«**Organitzacions o unitats que aporten valor afegit a la societat**» forma part d'una definició que el Ministeri de Treball i Assumptes Socials utilitza per referir-se a institucions que porten a terme un servei públic (com ara la universitat) i incideix en el fet que aquestes «organitzacions» no han d'estar al marge de la responsabilitat social, que ha d'anar més enllà de l'àmbit privat.

- *Es planteja la pregunta si la Universitat de Barcelona necessita tenir aquest document, que en tractar-se d'una empresa potser sí que li cal, però es dubta de la necessitat en el cas d'una universitat pública, per redundant. D'altra banda, s'expressa la preocupació per la indefinició d'aquest document i la seva utilitat, en els termes en què s'ha presentat. Es demana quin cost tindrà aquesta acció de responsabilitat social de la Universitat, i si té a veure amb la minoració del dèficit estructural de la Universitat.*

Aquesta pregunta s'ha respost anteriorment en explicar què volia dir «organitzacions o unitats que aporten valor afegit a la societat».

La responsabilitat social no és un concepte només aplicable a les entitats privades. El fet que la

nostra Universitat sigui una entitat pública no vol dir que no pugui impregnar les seves actuacions d'una cultura de responsabilitat social. No podem confondre els termes de *funció pública* i *responsabilitat social*. La responsabilitat social incideix directament en la «forma de fer», en la funció i en els resultats (retorn a la societat), independentment de si és pública o privada. Podríem fins i tot afegir que una entitat pública, com la nostra Universitat, ha d'afegir un plus de responsabilitat social, en l'àmbit econòmic, si tenim en compte que gestiona fons públics, la qual cosa implica l'obligació d'actuar amb la màxima eficàcia i eficiència en la gestió.

Val a dir que en matèria de responsabilitat social hi ha universitats catalanes que ja han assumit el compromís i que ja han començat a exercir les accions que cal per impregnar la seva universitat de la cultura de la responsabilitat social. Com es deia en el document, també són moltes les universitats de la resta de l'Estat que ja han pres el compromís. En aquest context, la Universitat de Barcelona pot optar per mantenir-se al marge o assumir el compromís.

Segons la definició de *responsabilitat social* utilitzada en la presentació «ser socialment responsable no només significa complir plenament amb les obligacions jurídiques, sinó també anar més enllà, invertint en el capital humà i en les relacions amb l'entorn i la societat que opera», i tal com hem explicat anteriorment, prendre el compromís de responsabilitat social és fer un pas més, un pas endavant.

Incideixo novament en el fet que el document presentat és un resum en Power Point que acompanyava l'exposició que es va portar a terme on s'explicaven, una a una, les diapositives presentades. Sens dubte, amb l'ajuda de les vostres aportacions les anirem implementant i completant.

La cultura de la responsabilitat social no té perquè tenir associat un cost. De fet, moltes de les accions van lligades a la introducció de mesures d'estalvi. En aquest sentit, en són un bon exemple les actuacions adreçades a fomentar l'estalvi energètic. Una cultura de recerca sistemàtica de la màxima eficiència dels nostres recursos, l'aprofitament de sinergies, la minoració de costos i, lògicament, les accions que tendeixen a la minoració del dèficit pressupostari pertanyen al vessant econòmic de la responsabilitat social.

Aquesta presentació només era un primer pas que pretenia, de manera simbòlica, prendre el compromís, tal com hem comentat anteriorment, i informar que el primer pas que s'ha de fer és un recull de tot allò que la Universitat ja està fent en forma de memòria que tingui un format estàndard.

En parlar de la memòria harmonitzada, l'ONU posa a disposició de totes les entitats, públiques i privades, una guia per al desenvolupament de memòries de responsabilitat social harmonitzades totalment gratuïtes i actualitzades al seu web. Es tracta del GRI, la metodologia que l'ONU recomana per redactar les memòries, esmentada en la presentació.

Però més enllà del finançament, i perquè es compregui, ens podem plantejar: què ens costa apagar els llums en sortir d'una aula o d'un despatx? I alhora tenir cura del consum d'aigua? Reciclem? Aquestes accions bàsiques i altres accions més complexes formen part del compromís social de la Universitat; ens hi comprometem? Aquesta és la proposta plantejada; d'aquí que el document no vagi més enllà, ja que s'ha de desenvolupar entre tots. No es pot córrer la marató si el primer pas no es fa endavant i els passos van un rere l'altre. És cosa de tots començar a caminar i s'ha de fer plegats.

- *Es manifesta la preocupació perquè amb aquestes accions es pugui mercantilitzar la Universitat, fet que no s'acceptaria. Exposa, així mateix, que abans s'ha tractat d'un presumpte cas d'assetjament sexual i la Universitat ha preferit «callar» per no malmetre'n la imatge i que, per tant, ja s'està anant en contra del que es pretén fer amb la presentació de les accions de responsabilitat social. El mateix es va fer amb el que va succeir després del desallotjament de l'Edifici Històric de la Universitat.*

No veiem cap relació entre la cultura de la responsabilitat social i la mercantilització de la universitat. De fet, en el seu cas, ser socialment responsable, en consonància amb la missió, visió i valors de la nostra Universitat, implicaria tot el contrari. Enlloc s'ha parlat en aquests termes i com hem vist al llarg de les respostes, la Universitat ja porta a terme accions de responsabilitat social. Es tracta d'agrupar-les, de fomentar-les, de transmetre què s'està fent i comunicar-ho, i

escoltar totes les veus per saber què es vol fer.

En relació amb el presumpte tema de l'assetjament sexual, no compartim la interpretació que aquest fet de «callar» que es comenta suposi anar en contra del que es pretén amb les accions de responsabilitat social. Desconeixem amb profunditat el tema en concret però, de la mateixa manera que qualsevol altre supòsit que tingui connotacions penals, entenem que té el seu procés específic en la jurisdicció competent i amb les garanties i els principis que el nostre sistema constitucional estableix. En aquest context considerem que la Universitat com a institució ha d'actuar amb prudència i amb respecte al principi de competència jurisdiccional i a les garanties i als principis esmentats fins al moment en què hi hagi un pronunciament.

La responsabilitat social de la Universitat, entesa en el sentit que s'ha exposat en les anteriors respostes, va molt més enllà que els pronunciaments puntuals per fets que, directament o indirecta, pugui decidir fer la Universitat com a institució.

- *Es manifesta també la perplexitat pels àmbits de treball d'aquest document, així com el compromís que es demana que s'adquireixi, com si la Universitat s'hagués de justificar pel que fa. S'incideix especialment en l'àmbit mediambiental, i en aquest sentit es considera que la Universitat ha tingut, pel que fa a aquest tema, una política erràtica, quan n'ha tingut. Cal veure com es tractarà a partir d'ara, ja que si no es fa una acció ferma tornarà a passar que les accions que es duem a terme seran descoordinades i erràtiques.*

Com s'explica en el document, i s'ha reiterat al llarg de les respostes, per definició, la responsabilitat social ha d'abastar tres àmbits principals: l'econòmic, el social i el mediambiental. En el document s'utilitza la definició de *responsabilitat social* que fa la Generalitat de Catalunya, extreta del *Llibre verd de la Unió Europea* en matèria de responsabilitat social.

Hem vist, doncs, que la cultura de la responsabilitat social queda encara lluny de molts de nosaltres. Es tracta de començar a entendre que és part de tots aquest compromís, entendre que en parlar de responsabilitat social estem fent un pas més quant als compromisos legals ja establerts que la Universitat ha de complir.

Creiem que en cap moment s'ha plantejat el tema de la responsabilitat social com una justificació que hagi de fer la Universitat de les seves actuacions. El plantejament en aquest àmbit no és de justificació sinó d'explicació, d'exposició i de compartiment amb la societat d'allò que fem.

L'àmbit ambiental se centralitzarà en el Comissionat de Sostenibilitat amb el qual es treballarà conjuntament i es potenciarà aquest eix de la responsabilitat social. Es tracta de fomentar tant els àmbits en els quals ja s'està treballant com en altres on es vol començar a treballar i transmetre el treball aconseguit a la resta de la comunitat universitària.

- *S'afirma que en el que s'ha presentat hi manca concreció, i que sembla més una declaració d'intencions que no una altra cosa. Es demana que es treballi més aquest document, i es concreti amb exemples per poder donar una opinió, ja que tal com s'ha exposat.*

Al llarg de les respostes que hem donat esperem haver aclarit una mica més la proposta de compromís social que s'ha presentat al Claustre.

Agraïm les qüestions plantejades perquè ens ajuden a redirreccionar el que s'ha plantejat en el document presentat i a esmenar els errors que s'hi han pogut cometre. Mitjançant el document només es pretenia introduir el concepte de *responsabilitat social* i prendre el compromís social formal que ens permetés treballar plegats en aquest camí.

Des de l'Oficina es vol donar veu a tota la comunitat universitària per donar forma a aquest compromís social. Amb l'elaboració de la primera memòria, sens dubte, aquest projecte es dotarà d'un contingut material més gran, de fets consumats, que serviran d'exemples concrets de què s'entén per *responsabilitat social* de la Universitat.